MEMORIA ERNESTI GODOFREDI BALDINGERI,

SERENISSIMO HASSIAE PRINCIPI ELECTORI A CONSILIIS INTIMIS EJUSDEMQUE ARCHIATRI, PHILOSOPHIAE ET MEDICINAE DOCTORIS, PROFESSORIS MEDICORUM ORDINIS MARBURGENSIUM PRIMARII; ACADEMIARUM BOICAE, ERFORDIENSIS, REG. VIADRINAE, GISSENSIS LITERARUM UNIVERSARUM; CAESAREAE ET HALENSIS WESTPHALICAEQUE NATURAE CURIOSORUM; ITEMQUE JENENSIUM ET MINERALOGICAE ET ARTIUM ELEGANTIORUM; CASSELLANARUM DENIQUE CUM ANTIQUITATIS TUM AGRICULTURAE ET ARTIUM SOCII.

ACADEMIAE MARBURGENSIS AUCTORITATE

SCRIPSIT

GEORGIUS FRIDERICUS CREUZER,

LITERARUM GRAECARUM ELOQUENTIAE ET POESEOS PROFESSOR P. O.

MARBURGI, 1804.
TYPIS KRIEGERI ACADEMICIS.

Apud Xenophontem *) Socrates Aristodemo, Deorum providentiam neganti et cultum ridenti, tum corporis humani figuram atque perfectionem explicat, tum animi universam indolem singulasque virtutes praedicat, quo intelligatur a Deo immortali hominibus esse provisum. Cujus rei firmandae caussa plurima artificia enumerat ab hominibus excogitata, in quibus et illud esse ait, quod iidem prae caeteris animantibus valeant *νόσοις ἐπικουρῆσαι morbis mederi.* Quod verissimum esse constat, quatenus medendi *artem* cogites. Nam ab eâ quidem parte caetera animalia benigniorem naturam nacta esse videntur, quod ea vel multo rarius male habent, vel si quando aegrotarint, coeco quodam instinctu ad ea

*) *Memorabil.* Socrat. I. -- 4 -- 13 quem locum totum expressit Cicero de Natura Deorum II. -- 54 ss.

feruntur, quorum pastu cito convalescant. Humanae naturae in caeteris rebus praestantia, hâc solâ brutis cedere videtur, quod homo et laborat crebrius et difficilius sanatur. Quare in eo curando mature artificium quaesitum, expetitaeque herbae, ad quas indagandas haud absonum fidei est nonnullas bestias, serpentes maxime, caeteris sagaciores, rudioribus populis quasi viae duces fuisse, quarum solertiam illi imitarentur.

Itaque quod in reliquis animalibus naturae est, hoc artis beneficio acceptum refert humanitas. At quali beneficio? Nimirum, quo demto reliqua omnia, quotquot numerantur commoda vitae, injucunda caduca, inania reperientur. Quippe in summâ opum cujusque generis affluentiâ ingeniique copiâ et dexteritate, nisi corpus simul animi optatis obsequatur, miser et eris et tibi ipsi non minus quam aliis videberis. Quicunque igitur corpus menti morigerum reddunt, ii reliquorum quidquid jucundum habetur ejus usum nobis porrigere putandi sunt. Quare recte ille, apud Aeschylum *). ad Caucasi scopulum affixus, Prometheus, quo injuriae sibi illatae sensum suorum in genus humanum meritorum conscientiâ mitiget, et plurima alia commemorat a se salu-

*) Prometh. vinct. v. 478 ss.

salubriter excogitata et medicinae rationes a se inventas gloriatur.

Atque praeclarum illud artis salutaris inventum gestiens fabularum suavitate antiquitas mirifice expressit mytho de Aesculapii natalibus, educatione et institutis. Cui tanquam medicae artis praesidi cum alia nonnulla animalia adjungebant *) tum praecipue serpentem, quam bestiam, ducti forte eâ observatione, quam supra attigi, ut salutis genium **) singulari quâdam veneratione prosequebantur.

Infi-

*) Ut gallum, lupum, caprum in Epidauri numis Eckhel D. N. V. Part. I. Vol. II. Pag. 289.

**) Conf. Beger *de numis serpentiferis.* Colon. March. 1702. Pag. 11. Aegyptii quidam dracunculi *Agathodämones* (boni genii) vocati, serpentiumque allapsus boni ominis loco habitus. Inde serpens *Aesculapio* et *Hygiae* saepissime in numis adjunctus *Eckhel* l. c. Vol. IV. Pag. 34 sq. Quam in rem docte, ut adsolet, nonnulla alia contulit Boettiger in eo libello, qui inscribitur: die heilbringenden Götter Vimar. 1803. — Caeterum reptilium injecta mentio admonet loci Xenophontei, qui est in eodem capite, quo supra usus sum. Etenim quod ibi legitur §. 11. ἑρπετοῖς de reliquis, excepto homine, animalibus omnibus, illud molestum est docto cuidam interpreti, ut magis e poëtarum quam e prosaicorum more dictum. At, quod optime nuper monitum est, hoc quidem loco soli animalium trunci intelliguntur, quibus deinde pedes a Deo additi dicuntur. Quod ipsum

Infinitum foret alienumque a nostro consilio uberius persequi quaecumque vel rudiorum hominum fingendi libido, vel poëtarum reliquorumque artificum doctius ingenium excogitaverat, quo ii gratum in Deos medelarum auctores animum testarentur. Quorum artem exprimere arduum est: pietatem licet imitari, cum jam commendanda memoria viri sit, quo nemo facile felicius reddidit mitissimum illum artificem morborumque propulsatorem heroa Aesculapium *),

ERNESTI GODOFREDI BALDINGERI.

Cujus res ordine narrabimus.

Vixere *Baldingeri* a saeculis inde in Helvetiâ, Alsatiâ inque agro Friburgensi Brisgoviae, vivuntque hodie

ipsum cum explicare Socrates institueret, minus recte usus esset voce προβάτοις, quod antiquioribus scriptoribus usurpatur de quadrupedibus omnibus vid. Herodot. I. – 188. cf. Valkenaer, ad IV – 61 adde Voss mytholog. Briefe I. Pag. 105. Ilgen ad Xymn. Homer. Pag. 479. Illud quoque huc facit quod in Xenophonte versemur, hoc est in eo scriptore, qui etiam, ubi necessitatis multo minus quam hoc loco sit, poëticis vocabulis nonnumquam delectetur, vid. Hermogen. περὶ ἰδ. Pag. 384. ed. Sturm.

*) Pindari Pythia III – 12 ff.

Τέκτον' ἀνωδυνίας
Ἅμερον γυιαρκέος Ἀσκλαπιὸν,
Ἥρωα, παντοδαπᾶν ἀλκτῆρα νόσων.

hodie in Comitatu Badensi, haud obscuro loco geniti, ut qui in majoribus suis Episcopum quondam Helvetium habeant. Gentis insignia aeri incisa exhibet *Weigelius* *). Nostri avus Antonius, cum aetatem virilem attigisset, relictâ fide Romano-catholicâ, quam more majorum puer imbiberat, Argentoratum se contulit, ubi tibialium texendorum artificium addisceret. Unde Erfurtum Thuringorum concessit, ibique in civitatem adscitus utilissimam operam navavit instituendae textrinae, quae brevi adeo floruit, ut inde trecenti amplius opifices alerentur. Quae res ita arrexit civium industriam, ut multi, novam tunc quidem in illis oris artem aemulati, fructum inde haud mediocrem perciperent.

Neque vero idem opus meditans sola terrestria sequebatur, sed non minus rerum divinarum sensu vigebat. Cumque se Deo peculiari quodam grati animi officio devinctum crederet, quod rectiorem, uti arbitrabatur, salutis viam monstrasset, percitus quondam hujus beneficii sensu, domo se proripuit unaque cum uxo-

*) Im Wappenbuch Nürnberg 1734. vid. M. Conr. Curtii Commentationem de habitu Livoniae pristino ad Germaniam Marburgi 1786, ad cujus calcem suas ipse *Baldingerus* res extremis lineis adumbravit.

uxore, quam Argentorato secum abduxerat in genua provolutus hoc voti nuncupavit: ut primo natus ex se eque suis quisque deinceps posteris omnium saeculorum sacro ministerio addiceretur. Quae res, quod infra patebit, plurimum in Nostro instituendo valuit.

Editus is est in hanc lucem in vico agri Erfordiensis *Megà - Vargulà* sive *Varilà*, antiquissimâ sede illustrium *Schenck de Varilà*, d. XIII. Maji m. a. 1738. patre *Ioanne Friderico*, qui ibi sacra faciebat, animi pietate sanctitateque morum non minus commendatus, quam praecipuâ quâdam doctrinae copiâ. Matrem habuit e Lutheri illius progenie *Barbaram*, filiam Henrici Godofredi *Sahlii*, verbi divini ministri apud Bindersiebienses prope Erfurtum.

Initia religionis et literarum quum pater ipse tradidisset, datus ille est (a. 1751) in disciplinam Gymnasii Gothani praeceptorum, inprimis *Stussii*, qui tunc eam scholam regebat, docendi arte non minus quam doctrinae laude clarus. Hujus viri contubernio usus in literis humanitatis egregie profecit. Inde Longosalissam abiit, ibique Gymnasii alumnis adscriptus (a. 1753) praeceptores habuit Meinersium Rectorem et Lindnerum, qui deinde scholae Arnstadiensi praefuit.

Atque

Atque in eâ urbe traxit *Baldingerus* amorem doctrinae medicae. Namque pater, quo filii, quem unicum unice diligebat, non eruditioni modo sed nec minus moribus consuleret, sollicite prospexerat ut honestorum hominum consuetudine uteretur. Itaque datus in contubernium convictumque Seebachii pharmacopoli facultatem sibi concessam gaudebat visendarum herbarum reliquarumque rerum naturalium, quae ad conficienda medicamina adhibentur. Quo ipso tantus rei medicamentariae adeoque deinceps medicae amor sese in ejus animum insinuavit, ut quidquid vacui temporis superesset, illud paene totum ei studio impenderet. Unde factum est, ut subinde acrius increparetur a praeceptoribus, praesertim ab eo, qui hebraica tradebat. Quas literas Noster et naturâ fastidiebat, neque sibi necessarias arbitrabatur, qui aliquando medicinam facturus esset. Omnia alia pater, qui sacrae linguae cognitione prae caeteris pollere filium vellet, quem sacro muneri destinasset, quo pium avi votum redderetur. Quâ studiorum discrepantiâ factum est postea, ut quem pater per academiae stadia in theologiam intentum putaret, idem totus in medicinâ esset, donec tandem ille, diu frustra reluctatus, filii precibus cessit.

Altiora studia aggressus Noster est in academiâ patriâ Erfordiensi inde ab anno 1754. Ubi publice sec-

tatus est rei medicae et philosophiae doctores Adlungium, Hessium, Grantium, Baumerum, qui deinde Gissae docuit, Riedelium, Kniphofium, Nunnium, Mangoldum denique. In quibus huic, quem postremo loco dixi, plurimum se debere fassus est, quod infra explicabimus. Privatos magistros sibi sumsit Martinium in utrâque linguâ, Beslerumque in latinâ, simulque, quo patri morem gereret, in hebraicâ.

Ibi quum biennium exegisset, abiit Halam Saxonum (a. 1756) adhibuitque in Physiologiâ et universâ Anatome Philippum Adolphum Boehmerum, Eberhardum Iampertumque in Physica, Buchnerum in Materiâ medicâ, in Physiologiâ, Pathologiâ Semioticâ denique Nicolaum, qui nuper ordinis medicorum Senior Jenae obiit. In quam academiam ipse Noster concessit anno post (1757) ibique praeceptores secutus est Philosophiae et Mathematum caussâ Dariesium et Succovium: rei medicae gratiâ Faselium Kaltschmidiumque.

Unde in scholam patriam reversus a Beerio profecit in Metaphysicis, iterumque a Baumero in Osteologiâ. Hujus etiam lectionibus clinicis, quas vocant, sedulo interfuit. Neque tamen quisquam magis ei et doctrina et consilio profuit, quam Mangoldus.

Is

Is simulatque juvenis summa quaeque appetentis ingenium cognoverat, eundem humanissime excepit in suam consuetudinem, et incendit adjuvitque liberalissime tum doctis sermonibus tum vero communicandis cum eodem libris in eo genere optimis. Quocirca jam sedulo versatus est in legendis scriptis summorum rei medicae praeceptorum cum veterum, ut Hippocratis ejusque interpretum, tum recentiorum, ut Sydenhami, Baglivi, Mortoni, Werlhofii, Huxhamii caeterorum. Etenim ad artem docendam animum adjunxerat. Quo consilio Jenam reversus Doctoris medicinae honores cepit disceptatâ, Nicolao praeside, exercitatione *de caloris febrilis effectibus* anno 1760; privatim docendi jus adeptus est defendendâ eodem anno disputatione: *de effectibus salutaribus, qui fiunt in morbis.* Item proximo anno publici certaminis discrimini scriptionem subjecit, quam ediderat *de methodo medendi, quae adstruit, per morbos produci salutares effectus.*

Iam licet ille cum maximâ et suâ laude et discipulorum utilitate privatim doceret, tamen exacto anno protinus cathedrâ cessit; non quidem ut semper inde abesset, quod fuit patris consilium, sed ut eruditior aliquando eo rediret, quanquam jam tunc doctrina in eo inerat haud mediocris. Etenim pater, quo

 fili-

filium secum haberet, jusserat eundem habitatum concedere Erfurtum, ductâque ibi uxore, quam ipse eidem elegerat opibus abundantem, in otio vivere e re familiari et conjugis, et suâ, quae et ipsa satis lauta erat, contentum medicinae doctoris ornamentis.

A quo consilio Noster alienissimum animum habuit, unice intentus eo, quo doctrinae copiam augeret usuque confirmaret. Illius quidem rei facultatem nactus erat cum liberalius concesso, quam vulgo solet, studiorum academicorum spatio, tum Mangoldi sui consuetudine, vitâ denique literariâ, quam cum maxime Jenae agebat. Hujus tunc primum uberior potestas facta est. Nam tum quidem recruduerat bellum illud septenne, quod medicorum, milites aegrotos sauciosve adjuvantium operam desiderabat. Ejusmodi locus oblatus *Baldingero* est in exercitu Borussiae regis. Quâ in re maxime cognitum est generosi adolescentis ingenium. Quotus enim quisque est, qui literarum otium adeoque stationis academicae jucunditatem commutaverit cum armorum strepitu laboribusque castrorum? Ille vero adeo flagrabat cupiditate observationis utilitatem cum eruditionis laude conjungendi, ut ejus rei caussa molestiarum quidvis suscipiendum arbitraretur.

Hoc

Hoc animo castra Borussica secutus est *Baldingerus* inde ab anni 1761 d. 17 Maji. In quibus ita se gessit, ut artem facientis summa industria felicitasque non minus omnibus probaretur, quam doctrinae subtilitas et ubertas. Nam Torgaviae ad Albim, ubi per integrum annum et sex menses constitit, itemque Vitebergae, ubi item per aliquot menses egit, non solum aegrotantes sedulo invisit curavitque, diligenter sciscitando morborum caussas eventusque, verum etiam Chirurgos, qui in eo exercitu erant, centum amplius Osteologiam docuit, Physicam, Pathologiam, Therapiam, Materiam denique medicam. Cumque ab ordine Philosophorum Vitebergensi summos in Philosophia honores adeptus esset a. 1762, anno post ibidem e Lutheri cathedrâ, respondente Bosio, de militum morbis praecipue Prussici exercitus disseruit. Ejus argumenti ubertas cum ejusmodi scriptione non tam exhauriri potuisset, quam leviter attingi et suis quasi lineis designari, denuo illud aggressus est postea vernaculo opere, quod idem inscribitur *de militum morbis*. Quod cum intelligentissimi quique in hoc genere primarium censeant, non est, quod equidem in illud plura dicam.

Ejus libri materiem Ille sibi maxime comparaverat cum anno 1762 Mart. m. ab *Henrico* illo, *Friderici*

rici Prussiae regis fratre hujusque exercituum duce, jussus esset omnia, quotquot per ea castra instituta fuere, nosocomia lustrare. Quae res ut mirifice Nostrum scientiâ auxit, ita eundem summo vitae periculo objecit. Nam cum maximam plerumque diei partem circa aegrotorum lectulos moraretur, et acriter quaeque examinaret, fieri non potuit, quin nimio plus hauriret putridi et perniciosi vaporis. Accedebat, quod in illâ vitâ saepe ne ea quidem suppeditabant, quae ad victum valetudinemque necessaria existimantur. Unde morbo implicitus, quem ipse in illo libro descripsit aegre servatus lente convaluit. In quo est sane quod miremur virum juvenem, qui cum domi otiose agere potuerit usus rei familiaris commodis: pro hominibus scientiâ suâ juvandis ipsius vitae discrimen adire non recusaverit.

Neque vero defuere ei virtuti sua praemia. Nam, ut caeteros omittam, singulari in eum benevolentia fuit Cothenius, qui tunc universis ejus exercitus nosocomiis praeerat. Qui idem effecerat, ut *Baldingero* liceret Vitebergam concedere ibique medicinae doctorum scholis interesse. Ibi cum praeceptoribus suis omnibus carissimus esset, nemini tamen fuit carior, quam Trillero, qui ejus familiaritate usus, quo eundem summis

mis necessitudinum caussis sibi adjungeret, filiam ei suam in matrimonium dare instituit. Quam tamen conditionem ille aspernatus, aliam quaesivit. Nam cum officii caussâ Torgaviae ageret, vidit ibi egregiam virginem *Dorotheam Fridericam*, quae sorori, scholae Rectoris conjugi, e puerperio decubanti ministrabat. Cujus et pietatem Noster miratus est, quâ eadem hanc curam agebat, et vero multo magis bona ingenii, quae diligenti cultu aucta eruditum quemque decerent. Quo factum est, ut sibi beatus videretur, si ipsam futurae vitae sociam haberet, quanquam rerum eidem fere nihil esset. Etenim orbata patre *Gutbierio*, Longosalissae ad aedem S. Bonifacii quondam ministro ibidem tenuiter agebat cum matre viduâ.

Illius tamen voti non prius factus compos est, quam bello finito, cum fortunarum suarum sedem Longosalissae collocasset. Ibi coeperat inde ab anno 1764 medicinam facere eo successu, ut ipsi biennio post publicae salubritatis cura in ea urbe agroque demandaretur. Caeterum sub idem tempus *Baldingerus* quasdam subiit fortunae vicissitudines. Namque mater, defuncto patre, iterum nupserat, sed infeliciter. Unde brevi moerore absumta cum ex lege heredem filium scripsisset, ille, judicio vitricum persequi coactus, diu-

diutius pendente lite, toto paene patrimonio privatus est. Quem dolorem idem facillime vicit, cum conjugii dulcedine, tum literarum, in quibus totus erat, praecipue cum jam epistolarum officio junctus esset summis in arte suâ duumviris, Zimmermanno nimirum et Hallero. Quorum etiam laudes publice postea nobilitavit. Hujus quidem, dictâ oratione in academiâ Gottingensi.

Neque enim egregiam viri literarum scientiam delitescere in eo oppido fortuna voluit, sed aditum patefecit ad amplius publice promerendi theatrum, oblatâ medicinae in scholâ Jenensi tertiâ cathedrâ anno 1768. Quam provinciam *Baldingerus* suscepit scriptâ commentatione: *de Lectione Hippocratis medicis necessariâ*, itemque disputatione pro loco: *de Professore medico.* . Inde proximo anno, Kaltschmidio defuncto, in secundum locum evectus est. Cum ea cathedrâ conjuncta erat rei herbariae professio curaque horti botanici.

Ille vero utrique negotio abunde satisfecit et gnaviter docendo et edendo libello de ea re vernaculo, conscribendoque horti agrique Jenensis plantarum indice. Sub idem tempus ibidem in Societatis literarum

cle-

elegantiorum consensu luculentam orationem in *Swietenii* illius obitum habuit. Neque reliquis muneris officiis defuit, gessitque cum laude academiae magistratum anno 1769.

Quinquennio ibi transacto, Zimmermannus aliique qui ei literarum caussâ bene cupiebant conjunctis studiis effecerunt, ut Gottingam arcesseretur a. 1773. Adeptus est eam cathedram e quâ adolescentes ad artem factitandam instituuntur. Quas scholas publice indixit scriptâ commentatione *de saeculi hujus in medicinâ inventis*. Cum ea professione conjuncta fuit *Instituti clinici* cura, quam ille susceptam eodem anno cum laude gessit usque ad abitum.

Iam in hanc literarum civitatem admissus nihil non consecutus erat quod homini literarum amanti optabile videatur. Primum suppetebat bibliothecae academicae liberalissime institutae et auctae uberrimus apparatus, quo legendi, quae summa in eo inerat cupiditatem exsatiaret. Tum ubi a legendo vellet recreari cum doctorum omnis generis hominum conveniendorum opportunitas, tum ordinis sui collegarum perpetua consuetudo, quorum singuli, in suo quisque genere aut principes aut principibus proximi essent,

 Noso-

Nosocomii denique ea praestantia, quae argueret munificentiam regis, copiamque faceret cuiusque generis aegrotorum. Tot tantisque studiorum praesidiis quomodo *Baldingerus* usus sit, loquuntur annales academici, testaturque discipulorum eruditissimorum egregia cohors. Ex hujus enim collegarumque scholis exiere plurimi, qui nunc per Germaniam et ipsi in eo genere principes habentur. Quorum qui nomina discere cupiat, adeat libellum eum, quo Noster rerum suarum eam partem attigit, quae sibi in castris academiisque evenerit. Ejus particula prima, quae sola lucem vidit, tota fere absolvitur carminibus, quae discipulorum gratum animum significant, ornaturque ad calcem catalogo eorum, qui ex Ipsius disciplinâ profecti e cathedrâ deinde medicinam docuerunt docentque.

Caeterum, ut vitae Gottingensis insigniora conficiam, nactus est Ille deinceps secundum ordinis medici locum vacuefactum Richteri obitu, itemque primum post mortem Vogelii. Prorectoris ornamenta habuit semel anno 1777. Cedens munere dixit illam, quam supra attigi, orationem in *Albertum Hallerum*, qui eo anno diem suam obierat.

In-

Inclaruerat *Baldingeri* nomen praecipuâ quâdam medendi felicitate. Quae res adduxit *Fridericum secundum Hassiae Landgravium*, ut ei valetudinis suae tutelam committeret, ita tamen, ut eundem Carolini Cassellani alumnis doctrinâ prodesse reique medicae per universam Hassiam praeesse juberet. Gottingâ discedentem (a. 1782) disciputi omnibus officiis sunt prosecuti, ut qui etiam solemni pompâ Cassellas deducerent. Neque minor in eundem apparuit Principis illius benevolentia, cui ille, quoad per fata licuit, utilissimam semper operam praestitit: morte deinde rebus mortalibus erepto pie parentavit.

Caeterum eo vitae gradu constitutus expertus est, si quis alius, utramque fortunam. Nam si officii rationem spectares, felicissimum diceres. Faciebat enim artem magno successu, commendatus summis infimis mirâ morbi cujusque perspiciendi celeritate depellendique facilitate plane divinâ, unde fiebat, ut ipsius domus celebraretur frequentissimo consulentium vel civium vel exterorum congressu. Discipulorum insuper florebat, si minus eâdem multitudine, quâ Gottingae floruerat, at tamen praecipuâ nonnullorum doctrinâ universorumque summis in se studiis. At si ejusdem domesticam vitam cognoveris, miserebat hominis,

meliore, si ipsius ingenium cogitares, fortunâ dignissimi; ita ibi erant omnia plena sollicitudinis, quae antea plena tranquillitatis fuerant, plena laetitiarum. Quamquam principio et ab hac parte ad felicitatem nihil quidquam deesse videbatur. Namque (ut ea se sola referam, quae fortunae sunt, caeterorum enim sua quemque conscientia vel coarguet vel absolvet) quam supra virginem ornatam omnibus decoribus diximus, ea marito juncta, optimarum artium amantissimo, tam studiose usa erat ipsius et sermonibus et librorum apparatu, ut ad elegantissimum cultum formata jam in ornatissimis haberetur patriae feminis, et Lichtenbergii etiam Kästnerique et aliorum summorum virorum amicitiam mereret. Beatissimus igitur *Baldingerus*, qui ejus conjugis consuetudine uteretur. Cujus ille amoris dulcissima pignora habuit quatuor filios et binas filias.

E quibus illi immatura morte largam parentibus obtulerunt lacrymarum materiam. Nam cum tres in pueritia fuissent exstincti:

Wilhelmus quidem *Ernestus* trimulus (natus 1771), reliqui anniculi: *Carolus Fridericus* (n. a. 1772) et *Carolus* (n. a. 1773), natu tamen maximus *Ernestus*

Fride-

Fridericus (n. a. 1769) tam laeta corporis pariter atque animi incrementa habuit, ut et matrem domestica calamitate afflictam erigere et paternam aliquando laudem tueri posse videretur. At graviori luctui reservata misera, donec et ipsa illuc abiret, ubi cuncta hujus vitae mala gaudiis aeternis compensantur. Etenim filius, qui unus supererat, cum Kästneri, caeterorum disciplinâ optime usus, jam in eo esset, ut Jenam studiorum caussâ proficisceretur, phthisi correptus in ipso flore occubuit a. 1784. Quem et ipsa mater, variis curis simul tentata, paullatim tabescens biennio post in morte secutá est *), relictis binis filiabus, eâ jam tum aetate constitutis, ut illius obitus altissime ad animum descenderet. Quarum natu major: *Sophia Friderica Ernestina* n. 1768, postea (1790) *Handelio* nupsit, medicinae nuper in hac schola professori, jamque eodem mortuo in viduitatis solitudine, civis nostra, vivit, digna sane honestiore et conjugio et sorte femina.

Altera, *Friderica Wilhelmina Amalia* n. a. 1770, ornatissima matrona, matrimonio juncta (1788) *Bernhardo*

*) Eius rerum insigniora libellus ab ipsa conscriptus exhibet, quem pio in eandem officio *Larochia* edidit hoc titulo: *Lebensbeschreibung von Sophia Baldinger von ihr selbst verfaßt. Offenbach 1791.*

hardo a Gehren, Iuridico, amanter cum eodem concorditerque, prole felix mater, prope Darmstadium rure agit.

Inducta deinde filiabus altera parens *Carola Lisetta Drebingia* e Francogallico genere nata, quae etiamnum mariti morte ex animo moeret.

Illuxit postea novus huic academiae splendor, cum Hassorum imperio admotus *Wilhelmus* novis augeri eandem ornamentis vellet anno 1786. Adscriptus est tunc etiam *Baldingerus* huic literariae civitati cum aliis pluribus excellentibus doctrinae laude viris. Quod ille negotium auspicatus est verba faciens *de Hippocratico studio medico*, summi illius Iani Cornarii secutus exemplum, qui et ipse munus suum Marburgense adierat dictâ oratione, quae sic inscribitur: *Hippocrates doctor verus*.

Atque in illo ornandae scholae nostrae consilio, quaenam tunc quidem *Baldingeri* partes fuerint, paucis juvat explicare. Nam primum ut arti suae ea prospicerentur, quae ad ipsam cum fructu vel docendam vel exercendam necessaria essent, nihil operae pepercit. Itaque, quo corporis humani per anatomen cognos-

nos-

noscendi opportunitas fieret, exstructum est amplissimum theatrum et conquisita cadavera. Rei herbariae provisum est spatiosissimo copiosissimoque horto medico. Etiam rerum naturalium quarumvis arte chemica excoquendarum copia facta et comparatum aedificium. Neque rei veterinariae defuit idoneus apparatus aediumque, ubi cadavera secarentur, vasaque et instrumenta conderentur, opportunitas; ut jam omittam illud parturientium receptaculum, cujus praestantiam nuper explicui, cum Steinii vitam adumbrarem.

In quibus rebus vel instituendis vel augendis emendandisque *Baldingeri* praecipua cognita est et opera et prudentia, sublevata intelligentissimorum collegarum consiliis et beneficio *Principis* egregie ornata. Neque in ordine medico se continuerunt fausta rebus nostris optimi viri studia, sed latius evagata universam literarum civitatem complexa sunt, nihil enim quidquam earundem a se alienum volebat haberi. Itaque auctor fuit Serenissimo Academiae Rectori, ut huc arcesserentur in reliquis artibus praecipui viri, quo omnium rationibus fieret satis. Cumque nihil magis fugeret, quam acerbitatem in alios religionis coetus, ut qui mature didicisset religionem ipsam contineri non tam certis verborum formulis, quam vegeto pie-

pietatis in Deum sensu, quam recte faciendi consuetudine, moleste ferens quemquam sacrorum necessitate ab hac civitate arceri, a liberali facilique Principe facile impetravit, ut Romanam professionem secutis et sacellum pararetur, sacrorumque arcesseretur minister.

Longum est singula explicare, quae Ille, ut primum noster est factus, salubriter instituit. Neque minus ipse plurimis profuit docendo, praecipue si recte meditatus in cathedram ascendisset. Aetate provectior, cum labans subinde et caussarium corpus menti aegre morigeraretur, ille tamen neutiquam dicendus erat frustra rebus nostris interesse, quoniam tunc quoque nominis sui famâ haud paucos alliciebat.

Iam enim me ad hujus vitae extrema delapsum video.. Quae paucis absolventur. In corpore quidem fingendo natura Nostro non minus favere videbatur voluisse, quam in impertiendis ingenii dotibus, de quibus et supra monuimus et infra videbimus. Corporis erat justa proceritas et is habitus, qui animi egregiam indolem prae se ferret *), eae deniquae vires, quae offi-

*) Exstat ejus aeri incisa effigies, quae oris lineamenta satis fideliter refert; quae eadem inserta est *Iustii* nostri Annalibus Academiarum Germanicarum.

officii medici aerumnis et laboribus sufficerent. Ac credibile est, Eum si illius tuendi plus diligentiae adhibere, et quam aliis rationem vivendi praecipiebat, ipse sequi voluisset in octogesimum amplius annum vitam protracturum fuisse. At ille imperiosus sibi fretusque firmitate corporis inque victu ultra quam par erat negligens, saepe in extremam infirmitatem lapsus est, unde cum naturae beneficio facile emersisset, rursus eadem repetebat. Quod nuper etiam cognitum est, quum ille, incaute usus valetudine, membrorum palpitatione convulsus morti proximus haberetur. Convolant collegae Michaelis et Buschius, viri artis medicae consultissimi, quibus tunc quidem caute adhibitis generosissimis remediis contigit servare hominem, qui ipse aliquando plurimos servaverat. Quibus Ille, ut erat in omni vitâ gratissimus, gratum beneficii sensum publice testatus est non sine lacrymis, cum haud ita multo post juveni nostrati doctoris ornamenta impertiret habitâ oratione *de summis quibusdam medicis, qui olim in hâc scholâ docuerunt.*

Atque hoc supremum publice dixit, nam rursus eo revolutus, unde vix evaserat, cum iidem duumviri eodem studio omnem artem expromerent, tamen adeo viribus defecerat, ut remedio locus non relinqueretur.

Itaque animam reddidit d. II. Ianuar. 1804, cum annos vixisset sexaginta et quinque. Cujus quae apud cives gratia fuerit, patefactum est cum aliis rebus, tum funus prosequentium celebritate.

Iam cum ab ejusmodi scripto ea soleant exspectari, quibus edoctus quisque imaginem defuncti sibi adumbrare valeat: in hoc quidem viro jure quodam meo hac operâ supersedere mihi videar posse. Namque quidquid Ille in omni vitâ ageret, hoc ita noluit suos cives latere, ut vel eorum, quae cum animo cogitasset, unosquosque fere conscios faceret, adeoque, quod apud Plutarchum est, Iulii illius Drusi similis, velut in publico vivere velle videretur. Quocirca nemo fere erat, quin ejus viri quandam sibi animo ingenii formam fingeret morumque illius pro suo ipse sensu faceret judicium. Qua in re diversa sectantium studia cognita sunt. Etenim quem alii ut priscae fidei hominem in deliciis habebant: eundem abhorrebant alii ut incultum moribus ab hujusque aetatis urbanitate alienum. Cujus animum candidum nullâque simulatione tectum, nullâ coloratum arte alii laudabant: ejus temeritatem nihil quidquam pectore condentis vituperabant

rabant alii. Illud vero inter omnes conveniebat, eum non in iis modo negligentiorem fuisse, quae hujus saeculi usus temere novaverit, sed ne ea quidem curasse, quae cultioris vitae elegantia suo sibi jure poscere videretur.

Verum quo securior Ille de eo fuit, quo famae consulitur, eo diligentius faciendum est, ut ne ejus viri gloriae optimis meritis partae quidquam unqnam detrahatur. Et erant in eo haud mediocria sive naturae sive disciplinae bona. Naturae quidem, quod supra monuimus, beneficio mentem nactus est, quae variarum rerum cognitioni sufficeret, facileque in diversas partes agitaretur. Disciplinae, quâ a teneris usus fuerat, debebat hoc, ut mature imbutus literarum usu, earum dulcedine usquequaque teneretur, neque tunc earundem gustum amitteret, cum in poculis unice genio suo videretur indulgere. Quae res eo quoque poterat intelligi, quod fere hilaritati temperabat, cum ipsum ii convenerant, quos vel literis intentos cognosceret vel literarum laude florentes. Quo magis despiciebat eos, qui contenti literarii muneris fructu literariam vitam nullam agerent. In quos si ea occurrebant, quae salse dici possent, non facile tenuit. Erat enim vehementer dicax, multaque ejus feruntur, quae

 ipse

ipse peracuta haud incommode jocans jecerat, quae referre non hujus loci est.

Si ipsam, qua Noster usus est, artium tractandarum rationem quaeras: tenenda primum est ingenii indoles, qua ille ductus facilius in universum literarum orbem evagabatur, quam in uno aliquo loco consistebat. Incitaverat forte hoc plurima complectendi studium puerilis et vita et institutio, per quam ille mature bibliothecarum opibus heluatus fuerat. Accedebat postea muneris ratio. Nam quicunque ad medicinam faciendam studia sua conferunt, ii plerumque coguntur αὐτοσχεδιάζειν, hoc est, quod caussa praesens poscit facere nullâ usi meditatione. Qua in re cum caeterarum artium cultoribus multo melius agitur, qui quidquid tentaverint, in musei solitudine aediumque interiore secessu bene meditati otiose conficiunt: medicus foras protruditur aegrotique lectulo affixus et hujus adspectu et vel quaeritantium vel plorantium vocibus in diversa trahitur, vel etiamsi praeclare cum eo agatur, tamen plerumque cogitur suum extemplo judicium facere et linguâ non minus quam calamo se praestare promtissimum.

Atqui

Atqui quo paratior *Baldingeri* facultas, quo felicius ingenium, eo magis interpellabatur fatigabaturque ab iis, qui ejus in valetudine vel tuendâ vel recuperandâ opem expeterent. Unde facile intelligitur, cur ille adsueverit potationi; nam cui necesse est cuivis ad ministerium praesto esse, neque unquam fere non et mente et corpore promte uti, ei, ne concidat viribus, faciendum est, ut easdem crebrius efficaciusque reficiat. Quo semel insuefacta natura aegre deinde caret. Haec eadem caussa fuit, cur ille in omni opere studiorumque universâ tractatione existeret ἀυτοσχεδιαστὴς, ut non tam valeret lentâ commentatione, quam extemporali facultate agendi, adeoque semper velut in procintu esset, similis in eo, cui in omni vitâ simillimus haberi voluit, strenuo militi, cujus, quo propior armorum tumultus, eo alacrior animus, eo praesentius auxilium. Inde mirum non est, eum literis non tam profuisse conscribendis copiosorum librorum voluminibus, quam libellis, quas bonae frugis plenas celeriter confecerat. Atque cum ille per universum disciplinarum ambitum liberius vagaretur, consequens erat, ut in nonnullis magis ludere videretur, quam recte sapere. In quo tamen mirareris memoriae felicitatem et quandam liberalitatem ingenii, suum cuique literarum generi honorem tribuentis.

Qui

Qui liberalioris et indolis et institutionis fructus eo quoque cognitus est, quod humaniores literas cum arte suâ conjunctissimas esse et ipse credebat et aliis persuadebat; cumque graece latineque haud vulgariter doctus esset, quavis datâ occasione utriusque sermonis addiscendi et utilitatem et decus explicabat, juvenesque medicinae studia aemulantes ad fontes artis, Hippocratis, Galeni et optima quaeque Graecorum medicorum scripta revocabat. Cui rei optime insuper consuluit parando librorum, quo ars medica illustratur, amplissimo thesauro *). Quos libros Noster in lectionibus, prout cujusque loci explicandi explicitive ratio ferebat, discipulis proponebat, ut haberent unde, decurso academiae stadio, si vellent, suopte studio artis cognitionem plenius copiosiusque peterent. Quod quam fuerit ex eorum rationibus, qui supra vulgus sapere conarentur, monere non attinet. Illud vero minus probandum, quod si juvenem erectioris ingenii nosset, eum librorum promiscue conquisitorum copiâ obruebat.

Cae-

*) Eam Bibliothecam descripsit Hirsching in libro qui inscribitur: *Versuch einer Beschreibung sehenswürdiger Bibliotheken Teutschlands.* Erlang. 1787. Vol. II. Part. I. Pag. 425 sqq. Insigniora Baldingerus ipse vel laudavit vel descripsit in dem *medicinischen Journal* itemque in dem *neuen Magazin für Aerzte.*

Caeterum in arte sua assiduo usu illud consecutus erat, ut mirâ facultate polleret morborum e suis signis cognoscendorum. Eo magis abhorrebat senex ab eorum placitis, qui hodie rerum medicarum summam solâ ratione contineri volunt, ut qui statueret, nunquam fieri posse, ut res conficiatur subtiliter disputando, nisi simul assidue observando cognoveris morborum et caussas et decursus viresque medicamentorum in quorumque genere corporum atque morborum.

Gloriae si quando cupidior videbatur, tenendum est: et quot quantisque ille naturae bonis ornatus fuerit, quam acre judicium, quae memoriae vis, quam subactum multiplici doctrinâ ingenium, quamque feliciter idem hos naturae disciplinaeque fructus in aliorum usum contulerit, sive artem scripto illustraret, sive explicaret docendo, sive faceret denique. Quo libentius ignoscemus homini, si forte magnificentius interdum de se ipse statueret. Quo illud pertinet, quod moleste ferebat, si quis peregrinantium eruditionis aliâve laude excellens non continuo se convenisset. Nam quicunque eorum ipsum salutaverant, eorum nomina albo inscripta libenter proferebat, neque ei gratius quidquam faceres, quam si literarum commendationem ad quosvis vel proceres vel eruditos mittendarum ex eo peteres. Cupiebat enim quam plurimorum notitiâ florere.

At

At idem juvare quam plurimos cupiebat. Quod et in reliquâ vitâ apparuit et in arte docendâ exercendâque. Praecipue ex quo Noster factus lautiore stipendio utebatur, plerumque gratuitam operam navabat et iis, qui ipsius scholis interessent, et qui ad ejus auxilium confugissent. Agendo enim, quod supra diximus, contineri volebat primariam partem religionis, cujus sensu adeo movebatur, ut nonnumquam sacrae coenae admoti gestus, vultus, lacrymae unicuique patefacerent rei sanctitatem Ipsius animo penitus repraesentari; deque vitae suae exitu cum alias tum nuper ita locutus est, ut cavisse videretur, ne parum paratus morte opprimeretur.

En

En Scriptorum Ejus Catalogum.

Diss. de effectibus salutaribus, qui fiunt in morbis. Jenae 1760. 4.

D. de methodo medendi morbis, quae adstruit: per morbos produci effectus salutares. ibid. 1761. 4.

Ueber die Gränzen der Naturlehre. Torgau. 1762. 4.

De militum morbis, imprimis exercitus regis Borussiae. Viteberg. 1763. 4.

G. C. Hambergeri methodus medendi morbis; cum praefatione de praestantia theoriae Hambergeri prae caeteris. Jen. 1763. 8.

Introductio in notitiam scriptorum medicinae militaris. Berolini. 1764 8.

Phil. Ambrosius Marherr chemische Abhandlung von der Verwandschaft der Körper; aus dem Lateinischen übersetzt. Leipzig. 1764. 8.

Von den Krankheiten einer Armee aus eignen Wahrnehmungen. Langensalze. 1765. 8. 2te verbesserte Auflage. 1774. 8.

Arze-

Arzeneyen, eine physikalischmedicinische Monatsschrift. 2 Bände. ebend. 1766. 8.

Tissot von Marktschreyern. ebend. 1766. 8.

Car. a Linné clavis medicinae duplex, exterior et interior, cum praefatione. ibid. 1767. 8.

Neue Arzeneyen. 2 Bände. ebend. 1767. 8. Cujus libri tertia editio exstat.

Ehrengedächtnifs des Prof. Mangolds zu Erfurt. Jena. 1767. 4.

Tissot und Rosensteins Abhandlungen von der Natur und Cur der Kinderblattern, mit einer Vorrede von den herrshenden Vorurtheilen bey der Blattercur. Langensalze. 1767. 8.

Tissot über die Einimpfung der Blattern, mit einer Vorrede von den Vortheilen, welche die Staaten von der Aufnahme der Arzneywissenschaft erwarten können, ebend. 1768. 8.

Uterque liber inscio Baldingero typis repetitus est Lipsiae 1778.

Pr. de lectione Hippocratis, medicis summe necessaria. Jen. 1768. 4.

Io. Moultrie D. de febre maligna biliosa Americae, anglice the yellow fever. Edidit et praefatus est. ibid. 1768. 4.

Bio-

Biographieen jeztlebender Aerzte und Naturforscher. 1. B. ebend. 1768. 8.

Catalogus dissertationum, quae medicamentorum historiam, fata et vires exponunt. Altenb. 1768. 4.

Quem librum iterum edidit C. D. *Nebel* Marburgi 1791. 8.

De professore medico, ejusque officiis praecipuis Commentatio subitanea. Jen. 1768. 4.

Pr. de camphorae connubiis. ibid. 1769.

Tissoti opuscula medica To. I. collegit et edidit. Cellis 1769. 8. To. II. Jen. 1770. 8.

Auszüge aus den neuesten Dissertationen über die Naturlehre, Arzeneywissenschaft, und alle Theile derselben. I. B. 6 Stücke. Berlin und Strals. 1768. 1773. 8.

Ioh. Friedr. Cassebohms methodus secandi. Neue verbesserte Ausgabe. Berlin. 1769. 8.

Ueber das Studium der Botanik und Erlernung derselben. ebend. 1770. 8.

Pr. III. de Iano Cornario. Jenae. 1770. 4.

Quae cum reliquis Nostri commentationibus in academiâ Jenensi conscriptis repetita est typis in *Gruneri Delectu dissertationum Jenens.*

P. S. Pallas Naturgeschichte merkwürdiger Thiere — aus dem Latein. 3 Samml. Berlin u. Strals. 1770 — 1771 4.

Progr. de sede pleuritidis controversia. ibid. 1771. 4.

Thomae Glaſs Commentarii duodecim de febribus, ad Hippocratis disciplinam accommodati. Ed. nov. Jenae et Lips. 1771. 8.

Herm. Boerhave rariorum morborum historiae prior et altera. Francof. et Lips. 1771. 8.

Progr. in Aretaei L. II. Cap. VIII. de venae cavae acuto morbo commentariolus. Jenae. 1771. 4.

Pr. secale cornutum perperam a nonnullis ab infamia liberari. ibid. eod. 4.

Henr. Cope Demonstratio medico-practica Prognosticorum Hippocratis ea conferendo cum aegrotorum historiis in libro I. et II. Epidemiorum descriptis denuo edidit. ibid. eod. 8.

Pr. de Frider. *Hoffmanni* et Herm. *Boerhavii* meritis in medicinam practicam. ibid eod. 4.

Pr. Exanthemata non a vermibus oriri. ibid. eod. 4.

Lobrede auf den Freyherrn *van Swietzn.* ibid. eod. 4.

Meckels Beschreibung der Krankheit des Hrn. Leibarztes Zimmermann und der dabey angewandten Operationen; aus dem Latein. Berlin 1772. 8.

Pr. Observationes de morbis ex metastasi lactis in puerperis. Jen. 1772. 4.

Bio-

Biographieen jeztlebender Aerzte und Naturforscher in und ausser Teutschland. 1tes bis 4tes Stück. Jena 1768 — 1772. 8.

Index plantarum horti et agri *Jenensis.* ibid. 1773. 8.

Pr. de iis, quae hoc saeculo inventa in arte medica. Goetting. 1773. 4.

Fr. *Börners* Nachrichten von Jeztlebenden Aerzten und Naturforschern, ergänzt von *Baldinger.* Braunschw. 1773. 8.

Pr. de optima medicamentorum mixtione. Goetting. 1775. 4.

Progr. quo illustrat malignitatem in morbis ex mente Hippocratis per recentiorum irritabilitatem et sensibilitatem. ibid. eod. 4.

Pr. Vestigia irritabilitatis Hallerianae in veterum monumentis, exemplo calidi innati. ibid. eod. 4.

Vindicia irritabilitatis Hallerianae. ibid. eod 4.

Magazin für Aerzte. 1tes — 12tes Stück. Cleve et deinde Leipzig. 1775 — 1778. gr. 8.

Neues Magazin für Aerzte. 20 Bände. Leipzig 1779 — 1799. gr. 8.

Pharmacopoea collegii regii medicorum Edinburgensis, additamentis aucta. Bremae 1776. 8. Editio nova. ibid. 1784. 8.

Sylloge selectiorum opusculorum argumenti medico - practici. Vol. I. Gotting. 1776. Vol. II. ibid. 1777. Vol. III. ibid. 1778. Vol. IV. 1779. Vol. V. 1780. Vol. VI. 1782. 8. maj.

Pr.

Pr. Epitome Neurologiae phys. pathol. ibid. 1778. 4.

Pr. de magnetis fatis et viribus ad morbos sanandos. ibid. eodem. 4.

Pr. Alexiteria et Alexipharmaca contra diabolum. ibid. eod. 4.

Pr. de oculorum morbis, sine ophthalmicis sanandis. ibid. eod. 4.

Pr. de abusu sanguinis missionis in variis morbis. ibid. eod. 4.

Pr. Gonorrhoeae virus ab amore meretricio defensum. ibid. eod. 4.

Oratio in obitum *Alberti de Haller*. ibid. eod. 4.

Iohann Clemens Tode, Buchkunstrichter in Kiobenhaven; eine literärisch-medicinische Abhandlung, mit psychologischen Anmerkungen, theoretisch und praktisch erläutert; männiglich zum Unterricht. ebend. 1778. 8.

Pr. IV. Historia mercurii et mercurialium medica. ibid. 1780 et 1781. 4.

Editio nova, libellus I — III. ibid. 1783 — 1785. 8. In qua etiam legitur ea disputatio, quam *B.* de eodem argumento edidit Cassellis.

G. G. Richteri Querelarum de tempore Epistolae sex; accedit Iubilum de Pace. Gotting. 1782. 4.

Selecta doctorum virorum opuscula, in quibus Hippocrates explicatur, denuo edita. ibid. eod. 8 maj.

Ueber

Ueber Medicinalverfassung, eine Rede am Geburtsfest des Hrn. Landgrafen von Hessen-Cassel. Offenb. 1782. 8.

Nachricht vom medicinischen Leseinstitute zu Göttingen, nebst einem Vorberichte vom Studiren. Götting. 1782. 8.

Medicinisches Journal. 36 Stücke oder 9 Bände, Göttingen. 1784 — 1796. gr. 8.

Pr. Historia mercurii et mercurialium medica continuata. Cassel. 1785 4.

Pr. über das Wunderbare in der Medicin, ebend. 1785. 4.

Trauerrede auf das Absterben des Herrn Landgrafen Friedrichs des 2ten. Cassel. 1785. 4.

Typis repetita 1803.

Vorrede zu Iohn's Lexikon der k. k. Medicinalgesetze. (Prag 1790. 8.)

Russisch-medicinisch-physische Literatur. 1tes Stück. Marburg. 1792. 8.

Medicinisches Leseinstitut zu Marburg, zum Vortheile für Studirende gestiftet und angekündigt. Marburg. 1792. 8.

Literatura universa Materiae medicae, alimentariae, Toxicologiae, Pharmaciae et Therapiae generalis medicae atque chirurgicae, potissimum academica. ibidem. 1793. (1792) 8.

Bruch-

Bruchstücke seines Campagne - und Universitätslebens. 1tes Stück. Gedichte, so ihm bey verschiedenen Gelegenheiten gewidmet wurden, mit Erläuterungen. Marburg. 1792. 8.

G. *Baglivi* de praxi medica libri duo, in usum discentium et eorum, qui faciunt medicinam. ibid. 1793 8 maj.

Thomas Platers Leben, wegen seiner Merkwürdigkeit neu herausgegeben. ebend. 1793. 8.

Leben des Apothekers Meier in Osnabrück; in Wieglebs chemischen Abhandlungen.

Erklärung über Bickers Bericht von seinen magnetischen Kuren; in der Berliner Monatsschr. 1787. St 5. S. 478.

Gedicht an Steins Geburtstage. Marburg. 1794. gr. 4.

Ueber Literärgeschichte der theoretisch - praktischen Botanik. ebend. 1794. 8.

Ueber Lehranstalten der ganzen Welt. 1 u. 2tes Stück. *Wien*. 8. Marburg. 1796.

Ueber Universitätswesen und Unwesen, literärisch und statistisch betrachtet. Herrn Hofrath Heyne in Göttingen gewidmet. Marburg. 1797. 8.

Neues physisch - medicinisches Journal. 1ten Bandes 1 — 4tes Stück. ebend. 1797 — 1799. 2ten Bandes 1 — 4tes St. ebend. 1799 — 1800. 3ten Bandes 1 —4s St. ebend. gr. 8.

Ueber

Ueber Pharmacopoea castrensis und Terra ponderosa salita. Marburg. 1800. 8.

Ueber Schiefspulver der Artilleristen und Brechpulver der Aerzte. Marburg und Leipz. 1800. 8.

Beschreibung des Dinkholder Mineralwasser. ebend. 1801. gr. 8. ½ Bogen.

Multa quoque *Baldingeri* leguntur in Actis literariis *Jenensibus*, *Gottingensibus*, *Erfordiensibus*, *Halensibusque*, in *annalibus theologiae Rinteliensibus* itemque in *Bibliotheca literaria*, quae *Lemgoviae* prodiit, et in *Bibliotheca* Marburgensi, qua *rei militaris scientia* illustratur.

Haud paucas denique Commentationes academicas, quae Argentorati, Gottingae, Halae, Ienae publicae disceptationis periculum subiere, Ipse conscripsit; neque minus in aliis scribendis Ejus potiores partes fuerunt.

